

Datum

2017-04-19

Diarienummer

420-933-17

Miljö- och
energidepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2)

(Ert dnr M2017/00026/Ee)

Länsstyrelsen i Norrbottens län yttrar sig härmed gällande Energikommisionens betänkande ” Kraftsamling för framtidens energi” (SOU 2017:2).

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsens yttrande avser kapitlen 7 och 8 i betänkandet, det vill säga Energikommisionens förslag, bedömningar och konsekvensanalyser.

Länsstyrelsen i Norrbottens län:

- är positiv till den höga ambitionsnivån i förslagen samt till att kommissionen lyfter kopplingen mellan ett konkurrenskraftigt, leveranssäkert och miljöanpassat elsystem och möjligheten att skapa tillväxt.
- delar betänkandets syn på att Nationalälvarna, och övriga i lagen angivna älvsträckor, fortsatt ska skyddas från utbyggnad.
- delar betänkandets syn på att vattenkraftens utbyggnad främst ska ske genom effekthöjning i befintliga verk och att dessa i samband med detta också omprövas i syfte att erhålla moderna miljötillstånd.
- menar att det på grund av bristande konsekvensanalyser är svårt att bedöma vare sig nyttan av eller eventuella svårigheter som kan uppstå om förslagen i betänkandet genomförs. Företrädesvis borde konsekvensanalysen beskriva hur förslagen förväntas både bidra till men också försämra möjligheterna att nå de olika miljö kvalitetsmålen.

YTTRANDE

Energipolitiska mål

I betänkandet skriver kommissionen att ”Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet för marknadens aktörer och bidrar till nya jobb och

Datum

2017-04-19

Diarienummer

420-933-17

investeringar i Sverige.”. Vidare att en utgångspunkt för de lagda förslagen är att ” Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp.”

Länstyrelsen i Norrbottens län är positiv till den höga ambitionsnivån i förslagen samt till att kommissionen lyfter kopplingen mellan ett konkurrenskraftigt, leveranssäkert och miljöanpassat elsystem och möjligheten att skapa tillväxt. Detta ger också en tydlig koppling till de tre grundpelare som gäller för energisamarbetet inom EU, dvs. ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Förnybar energi

För att uppnå målet om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären är det en förutsättning att den förnybara energin byggs ut. Norrbotten har dessutom unika förutsättningar för förnybar elproduktion och vi ser positivt på åtgärder för ökat nyttjande av förnybar energi.

Länstyrelsen i Norrbottens län anser dock att det saknas verktyg som påvisar energiutvinningens sammanlagda samhällsekonomiska kostnader och nyttor.

Vi saknar till exempel värderingar och kompenationssystem för externa effekter. Ett exempel är att produktpriserna på vattenkraftsel och biobränsle inte speglar den faktiska skada de orsakar på miljön. Vi förordar därför en översyn av värderingen av hela energisystemet där de samlade samhällsekonomiska nyttorna och kostnaderna inbegrips.

Vattenkraft

Betänkandet konstaterar att ”Vattenkraften spelar i dag en central roll för Sveriges förnybara elförsörjning. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är en viktig del i arbetet för att uppnå en ökad andel el från förnybara energikällor såsom vind- och solkraft.”

Länstyrelsen i Norrbottens län ser positivt på förenklade regler för omprövning av vattenkraftverk och dammar. Vi anser att de kraftverk som bör kunna komma ifråga för en enklare prövning i första hand är småskalig vattenkraft utan större vattenmagasin d v s strömkraftverk. Förutsättningen bör även vara att kraftverket är och har varit i drift på samma sätt under lång tid.

Vi vill också påpeka nödvändigheten av samlade prövningar så att åtgärder och miljönytta ses i ett avrinningsområdesperspektiv. Det är också viktigt att andra samhällsintressen vägs mot energinyttan, i synnerhet avseende småskalig vattenkraft.

Länstyrelsen i Norrbottens län delar betänkandets syn på att Nationalälvarna, och övriga i lagen angivna älvsträckor, fortsatt ska skyddas från utbyggnad. Vi delar också betänkandets syn på att vattenkraftens utbyggnad främst ska ske genom effekthöjning i befintliga verk och att dessa i samband med detta också omprövas i syfte att erhålla moderna miljötillstånd.

Länstyrelsen i Norrbottens län har redogjort för sin syn på förslaget om en sänkt fastighetsskatt för vattenkraft och den fondlösning som föreslås för att finansiera

Datum

2017-04-19

Diarienummer

420-933-17

miljöanpassning av vattenkraften.¹ Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste synpunkterna.

Vi anser att de åtgärder som gäller fondlösning, prövningssystem och regler för omprövning av vattenkraftverk och dammar inte konkretiserats på ett sådant sätt att konsekvenserna avseende miljöanpassningen av vattenkraften kan bedömas.

En fondlösning kan, rätt utformad, vara ett verkningsfullt sätt för finansiering av till exempel omprövning av verksamheter. Vi vill dock påpeka att fondfinansiering av kostnader kan leda till att principen om att förorenaren betalar (enligt allmänna hänsynsregler i Miljöbalken samt Ramdirektivet för vatten) frångås. Detta eftersom den enskilde ägaren av småskalig vattenkraft kan tänkas finansiera en fortsatt drift av sin, i övrigt olönsamma verksamhet, med hjälp av fonderingen. Länstyrelsen anser därför att fonden måste regleras tydligt från statens sida så att de enskilda anläggningarna ses som "förorenare/användare" och inte vattenkraftsbranschen som helhet.

Länstyrelsen i Norrbottens län anser att fonden inte ska tillåtas finansiera eventuella produktionsförluster på motsvarande sätt som gäller för övrig miljöfarlig verksamhet, där ersättning inte utgår för uppkomna produktionsförluster i samband med genomförda miljöåtgärder.

Vi anser också att det är av största vikt att reglerna i enlighet med Miljöbalken 11 kap. 6§ kvarstår. Det vill säga att en vattenverksamhet får bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den.

Konsekvensanalys

Länstyrelsen i Norrbottens län menar att det saknas en analys av förslaget konsekvenser på naturmiljön. Betänkandet saknar också en analys av hur miljö kvalitetsmålen kan komma att påverkas. Företrädesvis borde konsekvensanalysen beskriva hur förslagen förväntas bidra till men också försämra möjligheterna att nå de olika miljö kvalitetsmålen.

BESLUT

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med klimat- och energisamordnare Ylva Sardén vid Internationella enheten som föredragande. Vid beredning av yttrandet har en tvärspektoriell arbetsgrupp vid myndigheten bestående av följande sakkunniga medverkat: Jörgen Naalisvaara, Miljöanalysenheten; Rikard Aspholm, Enheten för Social hållbarhet och samhällsskydd; Åsa Hedlund Kristoffersson, Naturskydds enheten; Pontus Grahn, Vattenmyndigheten samt Jonas Larsson, Landsbygds enheten.

Sven-Erik Österberg

---

¹ Länstyrelsens kompletterade yttrande över Regeringskansliets promemoria "Skatteförslag med anledning av energiöverenskommelsen, Fi2016/04184/S2".

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

4 (4)

Datum

2017-04-19

Diarienummer

420-933-17

Ylva Sardén